

Ата-аналарға кеңес:

«Баланың жалпы дамуы үшін моториканың маңызы»

Жасы: 3 жас

Құрметті ата-аналар! «Баланың ақылы саусақтарының ұшында» деген сөзді жиі естиміз. Бұл жай ғана теңеу емес, ғылыми негізделген шындық. 3 жаста ұсақ моториканың дамуы баланың болашақтағы барлық оқуына берік негіз қалайды.

3 жаста бұл неліктен аса маңызды?

Сөйлеуді ынталандыру. Миында саусақ қозғалысына және сөйлеуге жауап беретін орталықтар бір-біріне жақын орналасқан. Бала қолымен жұмыс істеген сайын, сөйлеу орталығы да белсендіріледі. Егер балаңыздың тез әрі анық сөйлеуін қаласаңыз — саусақтарын дамытыңыз.

Ойлау мен есте сақтауды дамыту. Ұсақ әрекеттерді орындау (сұрыптау, ұстау, жапсыру, илеп мүсіндеу) барысында бала зейінін шоғырландыруды, заттарды көлемі мен пішініне қарай салыстыруды, логикалық ойлауды үйренеді.

Өзіндік дағдыларды қалыптастыру. 3 жаста бала «Өзім!» кезеңіне өтеді. Жапсырманы тағу, қасық ұстау немесе шұлық шешу сияқты әрекеттер қолдың икемділігіне байланысты. Бұл істердегі жетістік балаға өз күшіне сенімділік береді.

Шығармашылыққа дайындық. Болашақта қылқаламды немесе қарындашты дұрыс ұстау үшін қол бұлшықеттері қазірден бастап мықты әрі икемді болуы керек.

3 жаста бала не істей алуы керек?

- Ұсақ заттарды бір ыдыстан екіншісіне ауыстыру.
- Пирамиданы жинау және текшелерден мұнара құрастыру.
- Пластининнен немесе қамырдан алақанымен «шұжық» пен «доп» жасау.
- Дөңгелек, сызық және нүктелер салып көру.
- Кітап беттерін бір-бірлеп аудару.

Практикалық кеңестер: үйде не ойнауға болады?

3 жаста моториканы дамыту үшін арнайы құралдардың қажеті жоқ. Қолыңызда бар заттарды пайдаланыңыз:

«Асүйдегі ойындар». Балаға екі кесе беріңіз: біреуінде бұршақ, екіншісі бос. Тапсырма — бұршақты бір-бірлеп немесе қасықпен екінші кесеге салу.

«Сиқырлы қамыр». Қарапайым тұзды қамырдан мүсіндеу — алақанға тамаша массаж. Қамырға түйме немесе макарон батырып, өрнек жасауға болады.

«Көңілді қысқыштар». Қысқыштарды картоннан жасалған күнге немесе бұлтқа қыстырыңыз. Бұл саусақ күшін жақсы дамытады.

«Жармамен сурет салу». Табаққа жұқа қабатпен манка (жарма) сеуіп, балаға саусағымен жолдар, толқындар немесе «жаңбыр» салуды ұсыныңыз.

Ата-аналарға маңызды ереже:

Сабақтар 5–10 минуттан аспауы және тек ойын түрінде өтуі керек. Егер бала шаршаса, оны ешқашан мәжбүрлемеңіз. Ең бастысы — сіздің мақтауыңыз бен бірге өткізген қуанышты сәттеріңіз.

Есіңізде болсын: бүгін қолын дамыта отырып, сіз балаңыздың болашақтағы ақыл-ойының берік негізін қалайсыз.

Ірі және ұсақ моториканы дамыту.

«Үй жағдайында орындалатын қарапайым жаттығулар»

Үйде моториканы дамыту үшін ұсақ жармамен ойнау, мүсіндеу, жіп өткізу ойындары, конструкторлар мен саусақ ойындарын қолдануға болады. Бұл – ұсақ моториканы дамытады. Ал ірі моторика үшін жануарлардың қимылдарын салу («қаз жүрісі», «бөрене»), доппен ойындар, «тар жолмен» жүру (жерге қойылған жіп) және қимылдарды қайталау («айна») тиімді. «Қайық» сияқты қол мен аяқ қимылдарын бірге орындау үйлесімділікті және ірі моториканы жақсы дамытады.

Ұсақ моторикаға арналған жаттығулар (қол, саусақ)

Себілмелі материалдармен ойындар:

жарманы немесе бұршақты бір ыдыстан екіншісіне қасықпен немесе саусақпен құю, жарманың ішінен ұсақ заттарды табу.

Мүсіндеу:

пластилинді уқалау, шариктер домалату, «шұжықтар» жасау.

Жіп өткізу ойындары:

пішіндерге жіп өткізу, түйін байлау, түйме, сыдырма, батырмаларды ағыту.

Саусақ ойындары:

саусақпен ойналатын тақпақ ойындар, «пианино» (саусақтарды кезек көтеріп-түсіру), жұдырықты ашып-жұму.

Қағазбен жұмыс:

қағазды сызық бойымен жырту, мыжылған қағазды тегістеу, тығыз шарик етіп умажу.

Конструкторлар мен мозаикалар:

ұсақ бөлшекті мозаикадан немесе конструктордан құрастыру, таяқшалардан немесе түймелерден өрнек жасау.

Қысқыштар:

қысқыштарды қораптың жиегіне немесе суреттерге қыстыру.

Ірі моторикаға арналған жаттығулар (дене, үйлесімділік)

Қимылға еліктеу ойындары:

«Қайық» (шалқасынан жатып, қол мен аяқ көтеру),

«Бөрене» (жерде домалау),

«Қаз жүрісі» (отырып жүру),

«Өрмекші» (қол-аяқпен жүру).

«Айна» ойыны:

ата-ананың қимылдарын қайталау: қол сермеу, отыру, бір аяқпен секіру.

Жүру жаттығулары:

«тар жолмен» жүру (жерге қойылған жіптің бойымен),

тізені жоғары көтеріп жүру,

ұшымен және өкшемен жүру.

Доппен ойындар:

допты домалату, лақтыру, қағып алу, жерге соғып ойнау.

Кедергілер жолағы:

заттардың үстінен аттау, орындықтың астынан еңбектеу.

«Сабын көпіршіктері»:

көпіршіктерді алақанмен жарып, жүгіріп және секіріп ойнау.